

ภาษีตอบโต้ (reciprocal trump tariffs)

กับการกำหนดราคาโอน
ภายใต้การเปลี่ยนแปลง
อย่างมีนัยสำคัญ
ด้านภาษีศุลกากร

(ตอนที่ 1)

เฉลิมพงศ์ ตั้งบริบูรณ์รัตน์*

ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา โลกการค้าได้เคยเผชิญกับการบังคับใช้มาตรการภาษีศุลกากรที่มีนัยสำคัญมาแล้วหลายครั้ง อาทิเช่น มาตรการภาษีที่นำมาใช้ในทศวรรษที่ผ่านมาภายใต้รัฐบาลประธานาธิบดี Donald Trump 1.0 กว่า สิ่งที่ทำให้สถานการณ์ในปี 2025 นี้มีความโดดเด่นและแตกต่างออกไป คือ พลวัตที่รวดเร็วของเหตุการณ์ และความไม่แน่นอนกับประเทศที่ได้รับผลกระทบในระดับที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

ซึ่งรวมถึงความไม่แน่นอนในการตัดสินใจของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประเทศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความไม่แน่นอนของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว อันเนื่องมาจากนโยบายด้านการค้าและเศรษฐกิจที่ถูกนำมาบังคับใช้ ซึ่งผู้ประกอบการโดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้สามารถสรุปในรูปของแนวโน้มสำคัญซึ่งสะท้อนลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นได้ ดังนี้:

1. Free trade policies to Trade fragmentation and trade restrictions : จาก นโยบายการค้าเสรี กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่ ยุคที่การกระจายตัวของห่วงโซ่อุปทาน

“สสพการสาส์น” ปีที่ 72 ฉบับที่ 3 มีนาคม 2568

* หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน กรมสรรพากร CPA/TA

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นเพียงความคิดเห็นส่วนบุคคล ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงาน

และการกีดกันทางการค้ามีบทบาทเด่นชัดขึ้น อย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 2015 - 2016 เป็นต้นมา เหตุการณ์สำคัญต่างๆ อาทิ การลงประชามติ Brexit, การประกาศยุทธศาสตร์ “Made in China 2025” ของรัฐบาลจีน, การระบาดทั่วของโลกของโรคโควิด-19, และความขัดแย้งในยูเครน ล้วนเป็นปัจจัยเร่งที่ทำให้เกิดการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่รุนแรงขึ้น

2. From Globalization (โลกาภิวัตน์) to Deglobalization (การถอนกระแสโลกาภิวัตน์) and Protectionism : แนวโน้มนี้หมายถึง การที่หลายประเทศมีแนวโน้มลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศลง และหันมาให้ความสำคัญกับการผลิตภายในประเทศมากขึ้น อาทิ การส่งเสริมการย้ายฐานการผลิตกลับประเทศ (Reshoring) หรือการลดปริมาณการค้าระหว่างประเทศโดยรวม

3. From Multilateralism (พหุภาคีนิยม) to Bilateralism (กวิภาคีนิยม) : ในอดีตที่ผ่านมา กรอบความร่วมมือแบบพหุภาคีถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะด้านภาษีซึ่งมีบทบาทนำโดยองค์กรสำคัญ อาทิ องค์กรการ

เพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และในช่วงหลังโดยองค์การสหประชาชาติ (UN) การปฏิรูปภาษีระหว่างประเทศครั้งใหญ่ในปี ค.ศ. 2021 ซึ่งถือเป็นการปฏิรูปที่สำคัญที่สุดในรอบศตวรรษและเป็นผลจากการเจรจาพหุภาคีที่ยาวนาน เป็นตัวอย่างสำคัญของบทบาทพหุภาคีนิยมในอดีต อย่างไรก็ตาม แนวโน้มล่าสุดสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านไปสู่การเจรจาและความตกลงแบบทวิภาคีที่มีน้ำหนักมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่าทีและบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศมหาอำนาจ อาทิ สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีแนวโน้มเน้นการเจรจาแบบรัฐต่อรัฐมากขึ้นในช่วงที่ผ่านมา

ซึ่งก่อนหน้านี้ สหรัฐฯ มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของโครงการป้องกันการกร่อนฐานภาษีและการโยกย้ายกำไร (Base Erosion and Profit Shifting – BEPS) แต่ในเวลาต่อมากลับถอนตัวจากพันธสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปภาษีระหว่างประเทศในปี 2021 และจาก “นโยบายการค้าอเมริกาต้องมาก่อน” (America First Trade Policy) สหรัฐฯ มีคำสั่งให้ทำการตรวจสอบการเก็บภาษีที่มีการเลือกปฏิบัติหรือภาษีที่มีลักษณะ

นอกอาณาเขตรวมถึงการถอนตัวของสหรัฐอเมริกาจากองค์การด้านภาษีระหว่างประเทศ และคำสั่งให้ตรวจสอบผลกระทบจากภาษีการให้บริการดิจิทัล (Digital Service Taxes) ซึ่งมีการนำมาใช้ในหลายประเทศ ทั้งในยุโรปและนอกยุโรป โดยรัฐบาลสหรัฐฯ ถือว่าภาษีเหล่านี้เป็นมาตรการป้องกัน (protective measures)

ความคืบหน้าสถานการณ์ ข้อตกลงภาษีระดับโลก (Two-Pillar Solution)

แนวทางสองเสาหลัก (Two-Pillar Solution) เป็นข้อริเริ่มสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการกำหนดราคาโอน (Transfer Pricing) ขณะนี้มีสถานะความคืบหน้าที่สำคัญดังนี้

● ความคืบหน้า Pillar One

📄 **สำหรับ Amount A :** ณ เดือนพฤษภาคม 2025 ยังอยู่ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมเพื่อนำไปปฏิบัติ โดยเมื่อเดือนมิถุนายน 2024 กลุ่มประเทศสมาชิก Inclusive Framework ได้ให้ความเห็นชอบร่างอนุสัญญา

พหุภาคี (Multilateral Convention - MTC) เพื่อรองรับการบังคับใช้กฎเกณฑ์ Amount A ในทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การให้สัตยาบันอนุสัญญาดังกล่าวไม่ได้มีผลผูกพันเป็นการบังคับโดยตรงสำหรับประเทศสมาชิก Inclusive Framework เนื่องจากการบังคับใช้กฎเกณฑ์ Amount A ยังคงต้องอาศัยกระบวนการภายในของแต่ละประเทศ

📄 **บริบทที่เกี่ยวข้อง :** อนึ่ง ควรตระหนักว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา หลายประเทศทั้งในและนอกทวีปยุโรปได้มีการนำมาตรการฝ่ายเดียว (unilateral measures) รวมถึงภาษีการให้บริการดิจิทัล (Digital Service Taxes - DSTs) มาใช้ ซึ่งเป็นบริบทสำคัญที่ Pillar One มีเป้าหมายที่จะเข้ามาจัดการ

● สำหรับ Amount B

ในส่วนของ Amount B ภายใต้ Pillar One เมื่อปลายปี 2024 สหรัฐอเมริกาได้ประกาศเจตจำนงที่จะนำกฎเกณฑ์ Amount B มาใช้ในระยะแรกภายใต้แนวทาง ‘สมัครใจ’ (optional approach) พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้สามารถพัฒนาไปสู่แนวทาง ‘บังคับใช้’

(mandatory approach) ในอนาคต ปัจจุบัน สหรัฐอเมริกายังอยู่ระหว่างการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนสาธารณะในประเทศนี้ ดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การนำกฎเกณฑ์ Amount B มาใช้ในปัจจุบันยังจำกัดอยู่ในบางประเทศในยุโรป เช่น เนเธอร์แลนด์และไอร์แลนด์ ซึ่งการใช้งานยังคงอยู่ภายใต้กรอบของ ‘แนวทางสมัครใจ’ ทั้งนี้ กฎเกณฑ์ Amount B ได้ถูกบรรจุอยู่ในแนวทางแนะนำการกำหนดราคาโอนฉบับล่าสุดของ OECD แล้ว

ประเด็นสำคัญที่ Inclusive Framework ยังคงอยู่ระหว่างการหารือคือ ความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนผ่านจากแนวทาง ‘สมัครใจ’ ไปสู่แนวทาง ‘บังคับใช้’ สำหรับ Amount B บางประเทศเห็นว่าแนวทางนี้สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องรอความคืบหน้าของกฎเกณฑ์ Amount A ขณะที่บางประเทศมีมุมมองว่าควรพิจารณากฎเกณฑ์ Amount A และ Amount B ควบคู่กัน ด้วยเหตุนี้ จึงมีความเป็นไปได้ว่าอนาคตของการบังคับใช้กฎเกณฑ์ Amount B อาจมีความเชื่อมโยงกับความคืบหน้าของกฎเกณฑ์ Amount A เช่นกัน

● Update Pillar 2

ในส่วนของ Pillar Two ได้ถูกนำไปใช้แล้วในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทั้งหมด และถูกนำไปใช้แล้วใน 55 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ รวมถึงทั้ง 27 ประเทศในสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตาม อนาคตของ Pillar Two ยังคงไม่แน่นอน โดยเฉพาะในฝั่งของสหภาพยุโรปเองอาจมีการพิจารณาใช้มาตรการตอบโต้ (countermeasures) ต่อ US หรือไม่ และมีหลายทางเลือกที่กำลังถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณา เช่น การปรับให้กฎ GloBE มีความเรียบง่ายขึ้น หรือการจำกัดขอบเขตของกฎ UTPR และยังมีตัวเลือกอื่นๆ ที่จะถูกหารือช่วงหลายเดือนข้างหน้า ดังนั้น ในกรณีนี้ อนาคตของแนวทางสองเสาหลักในระดับโลกยังสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้

การวิเคราะห์ผลกระทบของ ภาษีศุลกากรตอบโต้ต่อ การกำหนดราคาโอน

ในการพิจารณาประเด็นเรื่องผลกระทบของมาตรการการขึ้นภาษีตอบโต้นี้ จำเป็นต้องวิเคราะห์ให้ครอบคลุมมากกว่าเพียงแค่สถานการณ์ในสหรัฐอเมริกาในมุมมองของ

บริษัทผู้นำเข้าสินค้า แต่ยังคงพิจารณาถึง การตอบสนองของประเทศอื่น ๆ ที่กำลัง พิจารณาหรือได้เริ่มใช้มาตรการ “ภาษีตอบโต้” (retaliatory tariffs) เพื่อตอบโต้มาตรการ ของสหรัฐอเมริกาด้วย พัฒนาการเหล่านี้กำลัง เพิ่มระดับความซับซ้อนให้กับภูมิทัศน์การค้า โลกอย่างมีนัยสำคัญ

อาทิ สหภาพยุโรป ซึ่งอยู่ระหว่าง การพิจารณาอัตราภาษีตอบโต้ที่จะเริ่มมีผล บังคับใช้ในสองช่วง ได้แก่ ช่วงแรกตั้งแต่วันที่ 15 เมษายน 2025 และช่วงที่สองตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2025 นอกจากนี้ ยังมี การหารือถึงความเป็นไปได้ในการกำหนด มาตรการตอบโต้ที่เจาะจงเป้าหมาย ซึ่งไม่เพียง มุ่งตอบโต้การปรับขึ้นอัตราภาษี 20% ของ สหรัฐฯ ที่ส่งผลกระทบต่อบางอุตสาหกรรม หรือภาคเศรษฐกิจโดยเฉพาะ แต่ยังรวมถึงการ

พิจารณามาตรการสำหรับบริษัทเทคโนโลยี ดิจิทัลขนาดใหญ่ (digital giants) ด้วย ขณะ เดียวกัน หลายประเทศอื่นๆ ก็กำลังแสดง ปฏิกริยาตอบสนองในลักษณะเดียวกัน โดยมี ความเคลื่อนไหวที่สังเกตได้จาก จีน แคนาดา และญี่ปุ่น ในขณะที่ประเทศอื่นๆ กำลังอยู่ ในขั้นตอนการประเมินแนวทางการดำเนินการ ต่อไป

ดังนั้น ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ครั้งสำคัญของระเบียบการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1945 บริษัทข้ามชาติ (Multinational Enterprises - MNEs) จำเป็นต้องมีการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญ ผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจและการกำหนด ราคาโอเวอร์ประเทศจะเป็นเช่นไร โปรด ติดตามในบทความต่อไป

